

Deželna razstava ogerska v Buda-Peštu.

Ponosen magjarski narod ne opušča ničesar, kar bi moglo imé njegovo pred svetom povzdigniti, kar bi moglo služiti v slavo ogerskega kraljestva. Znano je, koliko je ogerska vlada uže storila za olepšanje in razširjenje glavnega mesta Buda-Pešt, tako, da tujec, ki je to mesto videl pred 20 leti in pride sedaj tje, kar strmi o velikanskem napredku. Omenili smo pa ne zdavnej pri drugi priliki, da se iz novega namerava najeti posojilo 18 milijonov za raznovrstne nove zgradbe v Buda-Peštu. — Enako je znano, koliko Ogerska žrtvuje za svoje, Hrvatski odvzeto pomorsko mesto Reko.

Preteklo soboto dne 2. maja pa odprl je presvitli cesar, ogerski kralj v Buda-Peštu deželno razstavo, kateri je pokrovitelj cesarjevič Rudolf. S to razstavo nameravajo Madjari Avstriji pa drugim sosednim državam pokazati, kaj premore ogersko kraljestvo, kaj pridelava, kaj izdelava, kako napreduje v kmetijstvu, v gozdarstvu, v živinoreji, v vinarstvu, v različnih kmetijskih obrtnijah, kako v drugih strokah obrtnije, kako v umetnijah in vedah.

Vse to razkazati pred svetom zgradili so na severno-izhodni strani Pešta v „Mestnem logu“ (Stadt-wäldchen) nad 100 različnih, pa brez izjeme okusno izdelanih poslopij in prostorov, ki imajo služiti razstavi, izmed katerih je namenjenih 90 strogo za razstavo.

Poglavitna poslopja so: poslopje za industrijo, drugo za umotvore, kraljevi pavilon, gozdni pavilon, razun teh pa dolga vrsta posebnih in zasebnih pavilonov, izmed prvih pavilon za Bosno in Hercegovino, bosenski bazar, mlekarska zadruga, lopa za vino in spirit, za domačo obrtnijo, orientalski pavilon, dalje pavilon za Hrvatsko in Slavonijo itd.

Pregled s podobami o tej razstavi pravi, da razstava nima pravega mednarodnega značaja, da pa podaja za to popolno podobo ljudskega gospodarstva in pa duševnega življenja ogerskega naroda. Mednarodni značaj ima razstava samo na nekaterih oddelkih, pri katerih je bilo videti dopustljivo in še celó zapovedano, izdelovanje družih deželá, izdelovanje Ogerske nasproti staviti. Tako je rastava živih živali odprta živinorejcem vseh deželá; nadalje ima razstava poljedelskih strojev, pomenljivo in bogato napolnjen mednarodni oddelek. Razun tega je lopa, v kateri so razstavljene patentirane inostranske iznajdbe in konečno so napravljeni mednarodni oddelki za pezne in delavske stroje, za orodje za male obrtnije, dalje za semena, krmila in gnojila. V orientalskem pavilonu so vrh tega razstavljene kmetijski pridelki in obrtnijski izdelki spodnjih podonavskih držav (Srbske, Rumunske, Bolgarske in Turške).

Velika večina razstave pa je odločena za lastne pridelke in izdelke Ogerske. Število razstavljavcev znaša 9000, prostor razstave meri 300.000 □ metrov, stroški pa znašajo okolo 2 milijonov gold. Razstava razpada v 32 glavnih skupin, katere obsegajo vesoljno gmotno in duševno življenje ogerskih narodov.

Pokrovitelj razstave je cesarjevič Rudolf. Opravila razstave pa oskrbuje posebna deželna komisija, kateri je predsednik tajnik iz poljedelskega ministerstva dr. A. Matlekovič, drugi predsednik je grof Evg. Zichy, vodja in drugi podpredsednik pa je ministerijalni svetovalec dr. J. Schnierer.

68. odborova seja „Matice Slovenske“

dné 29. aprila.

Navzočih 22 odbornikov, med njimi dva vnanja (gg. Kersnik in Svetec).

Prvosednik g. Grasselli naznanja, da sta gospoda verifikatorja društvenih zapisnikov potrdila zapisnik 67. odborove seje in 20. rednega velicega zbora.

Na to se vrše volitve. Predsedništvo prevzame, od prvosednika pozvan, odborov starosta gosp. dr. Jernej Zupanec.

Po predlogu gosp. staroste se izvoli g. Grasselli per acclamationem vnovič prvosednikom. Ker pa le-ta odločno izjavi, da ne prevzame predsedništva, predlaga se in sprejme volitev po listkih. Pred volitvijo izjavi g. prof. Marn, slišavši, da nekateri na-nj merijo, da zaradi bolehnosti svoje ne bi mogel nikakor prevzeti predsedništva, ker bi Matica ne mogel javno voditi povoljno in vspešno, vzlasti v gospodarstvenem obziru. Pri volitvi dobijo: gg. Pleteršnik 7, Grasselli 6, dr. Poklukar 4, Levec 3 in Šuman 1 glas. Ker g. prof. Pleteršnik ne more prevzeti predsedništva, predlaga g. prof. Wiesthaler, naj gospodje, da bi se glasovi vnovič ne cepili, oddajo svoje glasove gosp. prof. Levcu. Toda tudi ta pové, da ne prevzame predsedništva. Potem se poprimajo odborniki, v svesti si, da društvenim razmeram še najboljše ugaja, ako je njegov prvosednik samostojen in pravoslovec, besede gosp. prof. Marna, ki ne bi mogel javno ali na vnanje vladati društva, naj se v ta namen voli prvosednikom g. dr. Poklukar, v notranjem vodstvu pa naj ga podpira prvi njegov namestnik g. prof. Marn, kar odbor per acclamationem potrdi.

Na to prevzame g. prof. Marn predsedništvo in volijo se per acclamationem: g. Levec drugim podpredsednikom; g. Vilhar blagajnikom; g. Robič pregledovalcem društvenih računov; gg. Praprotnik in Wiesthaler ključarjema; gg. Kržič in Senekovič verifikatorjema sejin zapisnikov.

V gospodarski odsek volijo se po nasvetu prvosednikovem vsi prejšnji udje, v književni pa se prejšnjim privzamejo še gg. dr. Lampé, Levec in Šuman.

O resolucijah zadnjega rednega velicega zbora sklene se razpravljati jih v prihodnjih sejah odborovih, poprej pa oziroma v obeh odsekih.

Poverjeništvu sta prevzela: g. dr. Maks Samec za Kamenik, g. dr. Lavoslav Gregorčec za Novo Cerkev.

Gospej Mariji Potočinovi, ki je poslala Matici 500 forintov, katere je njen v Št. Petru pri Zidanem Mostu 8. marcija t. l. umrši sin Cenko Potočin društvu volil v svojej oporoki od dné 4. decembra 1884. l., poslala se je pobotnica, zahvalno pismo in pa pomilovanje o veliki izgubi.

Društvu hrvatskih akademikov v Gradci „Hrvatska“ dovoli se nekaj knjig iz matičine zaloge; druga jednaka prošnja izroči se književnemu odseku.

Prošnja vodje meščanske šole v Krškem, g. Ivana Lapajnet, Matica naj mu posodi clichéje, ki jih rabi za natisek prestave prvega dela dr. Pokorny-jevega prirotopisa za meščanske šole, izroči se gospodarskemu odseku, da poprej preišče, je li mogoče gledé lastništva.

Nasvetu g. J. Resmana, železniškega uradnika v Trstu, Matica naj bi, kakor oskrbljuje druge jednake zaklade, vzela v svojo oskrb tudi Jurčičevo ustanovo Notranjcev, v znesku nekaj nad 800 forintov, in naj bi na vsake tri leta iz obresti, v znesku 140—150 forintov,

razpisovala nagrado za najboljši pripovedni spis, odbor v principu pritrdi, pridržati si pa še pogoje, pod kojimi bi Matica omenjene novce prevzela, ter naj se o njih še posvetujeta združena odseka, književni in gospodarski.

Upravni odbor društva „Narodni Dom“ v Ljubljani zahvaljuje se za brezplačno prepustitev pisarniških prostorov ob času loterije. Dovolj se mu tudi nadalje, hraniti nekaj pohištva v pisarniških prostorih, dokler si ne najme v to svrhu lastnih prostorov.

Gosp. Mihael Lazar, c. k. gimn. profesor v Kranji, pošilja „Matici“ zbirko lokalizmov svojega domačega kraja (Čemšenik), katera se v porabo izroči g. prof. Pleteršniku.

Rokopis gosp. Martelanca v Barkovljah pri Trstu, „Svatovski običaji v tržaški okolici“, izroči se književnemu odseku.

Sklene se vrniti nekaj rokopisov gg. pisateljem z dostavki, katere so nasvetovali gg. presojevalci.

Do 29. aprila plačalo je Matici udnino za 1884. l. 1078, za 1885. leto pa uže 436 letnikov. Od 1. januarja sem pristopilo je društvu 39 udov na novo, med njimi 3 ustanovniki.

Od 1. januarja je došlo Matici 42 različnih knjig in časopisov, večinoma od društev, s kojimi je Matica v dejanski zvezi.

Urednikom Letopisa se naprosi g. Levec vzajemno z društvenim tajnikom, kar naj se konečno uravná v književnem odseku.

Prihodnja seja književnega odseka naj bi bila sredi maja, odborova pa v prvi polovici junija.

Konec seje ob 1/2 8. uri.

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

„Jaz nikedar nisem obesil tvojega očca“ — povedal sem — in nimam na vesti njegove smrti.“

„Verujem“ — opomnila je devica — ded in strici sami govoré o tem. Tuja smrt in krivica ne gleda iz tvojih oči, torej znaj“ — povedala je še skrivnejše — „jaz vidim svojega očeta, nikdar zbog svoje smrti ni obdolžil ni tebe, in nikogar izmed vlastelinov ne. Včeraj, ko si bil odšel iz prihišja, prišel je oča, kakor navadno, pod moje okno; dolgo časa sem razgovarjala se z njim, vprašala sem ga, zakaj je tako močno ječal. Odgovoril mi je, da ga muči to, ker bodem na duši nedolžna moralna zagovarjati se zbog njega! Ko sem podnevi čula, da hoté ubiti te strici, spomnila sem se, da nisi kriv tega, kar ti očitajo. Pa ali si kriv ali nedolžen, moral bodeš poginiti, če ne otmé te moje svarilo.“

„Ali me hoté še to noč ubiti?“

„To noč so te strici hoteli ubiti in bratje, ali protivil se je ded. Ni hotel, da bi tvoja kri močila kočo, povedal je, da si kruh in sol jedel z nami vred in da gosta ne sme ubiti nihče. Hotel se je pogoditi s teboj in odkupiti z novci, strici so se vdali, pogajali so se z dedom, ali medsobno so se pogovorili, da te odpravijo na pot, — dva da bosta čakala te pod milim nebom, a tretji da vas vse tri spremi in zapelje njima v šake.“

Umel sem, zakaj je poprejšnjega dné neprijazni dečak svetoval mi, naj otidem zgodaj zjutraj, in zakaj je obljubil mi, da me spremi. Uže to mi je oznanjalo:

naj se otmem, kar sem sklenil po trenutku, ko je bil prošnil me strah, da me napadajo v koči. V zahvalnih besedah sem srčno stisnil svojo osetnico k sebi; devica je vrnila mi objetje, oklenila se je mojega vratu nedolžno zaupljivo in dejala je:

„Srce mi prorokuje, da ubežiš nesreči. Srce me je ojačilo, da sem prišla k tebi, zato da te otmem. Le ne znam, ali ne delam napačno in ali hudo ne pregrešim se... ker otimljam te, pa gubim lastno kri!“

„Od kodi izvirajo te tvoje misli? — jaz nimam nikakoršne zlevolje do tvojih ljudi!“

„A vendar si došel, da bi odpeljal nas, zato da bi bili tvoji sužnji in da bi mučil nas zbog usodnega bega!“

„Ni senjalo se mi nikoli ni o tem, ni pomislil nisem na vas, nikar da ste na brigi bili mi. Imam ljudi toliko, da prav nič ni mi do nikakove druge rodbine. Naključje me je zapodilo semkaj (zamet, saj znaš). Prva si ti povedala mi, kedo ste. Da tvoj ded in stric vsled svoje prazne bojazni niso sklenili slabih namer do mene, nikedar bi ne bil izvedel, da sem bil med izselniki lastne domovine!“

„A sedaj, ko znaš, da znamo, kedo si in da so nagrozili se tvojemu životu, ne prizaneseš jim... pa izvedel si to od mene!“

„Izbij to iz svojih misli; ko hitro se otmem, nikomur se ne osvetim. Umejem tvoje rodbine zadrege — in ne zabim, da sem ubežal skoro gotovi smrti, ker sem mrazu in zametu k vam umeknil se. Tvoj ded me je gostoljubo sprejel, vsi tvoji ljudje, dokler ni bilo nikakega povoda njih bojazni, — vsi so bili vljudni, kar se tiče mene; najkorenitejše pomnim in bodem pomnil zmirom, da si ti, draga dobrotnica, žrtvovala vse, samo da bi mene otela! Če bodem le živel, preverim vas o tem se svojo vdanostjo in hvaležnostjo!“

„Sladke so meni tvoje besede“ — spregovorila je devica ganjena — „ali strici, da sami slišijo to in — da prisežejo ti, nikar jim ne veruj. Hudo črté vse vlasteline — mislijo, da branijo sami svoj život, zato so strašno gorki jim. Plakala sem mnogo, ko sem čula, kako so vzgrmeli ná-te in nagrozili se ti. Znala sem, da si dober, — jaz te poznam uže dolgo časa. Kar si pri nas, moje oko zmirom blodi za teboj, čudovito in milo mi je, ko moje žive oči gledajo tebe, katerega sem videla davno, ko sem čula in senjala, ne gledala nikogar, ko sem ozirala se le v svetlo solnce, v sinje megle po stepi, v igrajoče zvezde ali v črne proge ponočnega neba. Ko sem bila še deklica, a ko je pestuna pripovedala mi basni o vlastelincih (Gutsherrnsohn) in o kraljevičih, vlastelincev in kraljevič si vselej bil mi ti, ko pozneje nisem poslušala več raznih basni, lepše so se mi rodile v glavi same, a v vseh si bil ti junak. Hodil si za menoj po solnčno blesteči stepi, z menoj vred si motil se pomladi z vonjavim vzcvétijem, sedeval si pri meni, ko sem popevala svoje ponočne pesni, ko sem te videla tista trenutja, ko so vsi verovali, da trdo spim. Izmed vseh živočih ljudi poznam tebe najdelj in najvernejše!“

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Z Dolenjskega 30. aprila. (*Volitvena komisija kmečkih občin novomeškega okraja.*) Vsled novih volitev za državni zbor pričela se je pri nas huda agitacija, pri kateri se dostikrat poslužujejo tudi ne prav poštenih sredstev, bodi-si oni sami, ki bi radi vjeli kak mandat ali pa njih prijatelji.